

**Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Warszawie**

Warszawa, dnia 23 listopada 2011 r.

**Pan
Marek Młyński
Burmistrz
Gminy Brok**

LWA-4101-17-05/2011
P/11/133

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ¹, zwanej dalej „ustawą o NIK”, Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Warszawie przeprowadziła w Urzędzie Gminy Brok (zwanym dalej *Urzędem*) kontrolę w zakresie gospodarki ściekowej na obszarach nieobjętych systemem kanalizacji zbiorczej w latach 2009 – 2011 (I półrocze).

W związku z kontrolą, której wyniki przedstawione zostały w protokole podpisanym w dniu 28 października 2011 r., Najwyższa Izba Kontroli, stosownie do art. 60 ustawy o NIK, przekazuje Panu Burmistrzowi niniejsze wystąpienie pokontrolne.

Najwyższa Izba Kontroli ocenia negatywnie działania Urzędu w zakresie gospodarki ściekami na obszarach nieobjętych systemem kanalizacji zbiorczej, z uwagi na nie udokumentowanie sposobu zagospodarowania 69,5% wytworzonych na tych obszarach nieczystości ciekłych.

1. NIK ocenia negatywnie brak działań Burmistrza w zakresie nadzoru nad realizacją przez właścicieli nieruchomości wyposażonych w zbiorniki bezodpływowe obowiązku ich opróżniania. Uprawnienia Burmistrza w tym zakresie określa art. 5 ust. 6 ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach.²

¹ Dz. U. z 2007 r. Nr 231, poz. 1701 ze zm.

² Dz. U. z 2005 r. Nr 236, poz. 2008 ze zm.

Z bilansu gospodarki wodno-ściekowej gminy Brok wynika, że nie zagospodarowano w badanym okresie 199,5 tys. m³ ścieków (tj. 69,5%³ wszystkich nieczystości pochodzących z obszaru nie objętego systemem kanalizacji zbiorczej).

Rada Gminy uchwaliła *regulamin utrzymania czystości i porządku na terenie gminy Brok*⁴ (zwany dalej *regulaminem*), który określił m.in., wymóg szczelności zbiorników bezodpływowych oraz minimalną częstotliwość opróżniania zbiorników bezodpływowych (od 31 stycznia 2006 r. - „nie rzadziej niż raz na miesiąc”, po zmianie w dniu 9 września 2008 r. - „nie rzadziej niż raz na 12 miesięcy”). *Regulamin* określał również sposób udokumentowania usuwania nieczystości ciekłych przez okazanie w przypadku kontroli umów i dowodów opłaty.

NIK ocenia negatywnie egzekwowanie od właścicieli nieruchomości wyposażonych w zbiorniki bezodpływowe wykonanie obowiązków w zakresie ich opróżniania.

Nie prowadzono ewidencji zbiorników bezodpływowych, przydomowych oczyszczalni ścieków oraz umów na odbieranie odpadów komunalnych zgodnie z wymogiem określonym w art. 3 ust. 3 *ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach*.

Wobec braku ewidencji, dane dotyczące ilości zbiorników bezodpływowych oraz przydomowych oczyszczalni ścieków, które zostały wykazane w załącznikach do sprawozdań SG-01 część 3B za lata 2009 – 2010, były wielkościami szacunkowymi i różniły się od rzeczywistych. W załączniku do sprawozdania SG-01 sporządzonego za lata 2009 – 2010 wg stanu na 31 grudnia wykazano w 2009 r. 777 zbiorników a w 2010 r. 726. Założona w toku kontroli NIK ewidencja nieruchomości wyposażonych w zbiorniki bezodpływowe wykazała natomiast, że w 2009 r. i 2010 r. było ich 1.477, a w I półroczu 2011 r. – 1.446.

Urząd nie prowadził systematycznych działań w celu egzekwowania od właścicieli nieruchomości obowiązku pozbywania się nieczystości ciekłych w sposób zgodny z art. 5 ust. 1 pkt 3b *ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach* oraz *regulaminem*. W latach 2009-2011 (I półrocze) przeprowadzono łącznie kontrole czterech nieruchomości⁵ (0,3 % z 1.477 wyposażonych w zbiorniki bezodpływowe). Kontrole Urzędu polegały na wysłaniu do dwóch właścicieli pisma z prośbą o wyjaśnienie różnicy pomiędzy ilością wody pobranej a ilością wywiezionych ścieków w 2009 r.

³ 2009 r. – 78,8 tys. m³, 2010 r. – 77,8 tys. m³, w 2011 (I półrocze) – 42,9 tys. m³

⁴ Uchwała nr XXIX/157/2006 z dnia 31 stycznia 2006 r. zmieniona uchwałą nr XI/57/2008 w dniu 9 września 2008 r.

⁵ W tym dwie przeprowadzone przez Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Broku.

Nie organizowano zastępczego opróżniania zbiorników bezodpływowych i wywozu nieczystości (tzw. zastępczy wywóz), w przypadku właścicieli nie posiadających umowy na wywóz nieczystości, co było obowiązkiem Gminy, wynikającym z art. 6 ust. 6 *ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach*. W latach 2009-2011 Burmistrz nie wydał żadnej decyzji o której mowa w art. 6 ust. 7 *ww. ustawy*. Na podstawie danych Urzędu, dotyczących liczby zbiorników bezodpływowych znajdujących się na terenie Gminy oraz liczby zawartych umów na wywóz nieczystości, decyzje takie należało podjąć wobec 1.215 właścicieli zbiorników w 2009 r. (1.477 zbiorników – 262 umowy), 1.241 właścicieli w 2010 r. (1.477 zbiorniki – 236 umów). Natomiast ilość ścieków, które powinny zostać w ten sposób wywiezione wyniosła odpowiednio: 78,8 tys. m³, 77,8 tys. m³.

Realizując zastępczy wywóz Burmistrz powinien, zgodnie z art. 6 ust. 7 pkt 2 *ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach*, obciążyć właścicieli opróżnianych w ten sposób zbiorników opłatami wyliczonymi z zastosowaniem stawek, o których mowa w art. 6 ust. 2 *ww. ustawy*, uchwalonych przez Radę Miejską.⁶ Opłaty za zastępcze opróżnianie zbiorników bezodpływowych są zgodnie z art. 6 ust. 11 *ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach* dochodami budżetu gminy. W związku z niezorganizowaniem przez Burmistrza w badanym okresie zastępczego wywozu, nie realizował on jednocześnie dochodów gminy z tego tytułu. W oparciu o górną stawkę opłat oraz koszt wywozu ścieków po cenie rynkowej⁷ (koszt zorganizowania zastępczego wywozu) ustalono, że szacunkowy dochód gminy z tytułu pobieranych opłat mógł zamknąć się kwotą 168,7 tys. zł w 2009 r. oraz 157,1 tys. zł w 2010 r.

2. Zgodnie z art. 7 ust. 1 pkt 2 *ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach*, usługi opróżniania zbiorników bezodpływowych i transportu nieczystości ciekłych na terenie gminy mogły być wykonywane na podstawie zezwolenia wydanego przez Burmistrza. W przypadku gminnych jednostek organizacyjnych prowadzących na obszarze gminy *ww.* działalności nie ma obowiązku uzyskania zezwolenia ale muszą one spełniać warunki wymagane przy udzielaniu takich zezwoleń.

W gminie Brok, w okresie objętym kontrolą, zezwolenie na odbieranie i transport nieczystości ciekłych posiadało 2 przedsiębiorców, w tym jednemu zezwolenie wydano decyzją z dnia 17 czerwca 2011 r. Poza *ww.* przedsiębiorcami opróżnianie zbiorników

⁶ W badanym okresie obowiązywały dwie stawki: Uchwała nr IX/49/2008z dnia 29 lutego 2008 r. wprowadzono stawkę w kwocie 12 zł/m³ (netto) oraz Uchwała nr XVI/88/2009z dnia 26 listopada 2009 r. wprowadzono stawkę w kwocie 13 zł/m³ (netto).

⁷ Do oszacowania kosztów wykonania zastępczego przyjęto stawki stosowane przez ZGKiM.

bezodpływowych i transport nieczystości ciekłych prowadził gminny zakład budżetowy ZGKiM.

Przedsiębiorca, który posiadał zezwolenie wydane decyzją z dnia 25 sierpnia 2008 r. wykonywała obowiązki sprawozdawcze określone w art. 9a ust. 1 i ust. 2 pkt. 1 *ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach*, tj. przekazywała Burmistrzowi comiesięczny wykazy zawartych i rozwiązanych umów (w terminie do 15 dnia po upływie każdego miesiąca) oraz coroczne informacje o ilości zebranych nieczystości z terenu gminy (do końca pierwszego kwartału za poprzedni rok kalendarzowy). Natomiast ZGKiM nie składał sprawozdań a Burmistrz nie podejmował żadnych działań w związku z tym.

3. Przygotowanie infrastruktury gminy Brok do odbioru nieczystości ciekłych wytwarzanych na jej terenie, w ocenie NIK nie odpowiadał jej potrzebom. Roczna przepustowość Miejskiej Oczyszczalni Ścieków w Broku (73 tys. m³) była niewystarczająca wobec 109,3 tys. m³ ścieków wytworzonych w 2009 r. i 111,8 tys. m³ w 2010 r. Słabo rozwinięta sieć kanalizacji sanitarnej nie pozwala na odbiór nieczystości ciekłych od 73,7% mieszkańców gminy.⁸ Burmistrz wyjaśnił, że planowana jest rozbudowa oczyszczalni ścieków, jednakże realizacja tej inwestycji uzależniona jest od pozyskania dofinansowania. W trakcie opracowywania jest projekt rozbudowy sieci kanalizacji o kolejne 2,3 km w mieście Brok.

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi, Najwyższa Izba Kontroli wnosi o:

1. Podjęcie skutecznych działań w celu wyegzekwowania od właścicieli nieruchomości wyposażonych w zbiorniki bezodpływowe obowiązku ich opróżniania zgodnie z *ustawą o utrzymaniu czystości i porządku w gminach i regulaminem*.
2. Prowadzenie i wykorzystywanie ewidencji zbiorników bezodpływowych w celu kontroli częstotliwości ich opróżniania, zgodnie z art. 3 ust. 3 *ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach*.
3. Egzekwowanie od ZGKiM obowiązków sprawozdawczych określonych w art. 9a ust. 1 i ust. 2 pkt 1 *ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach*.

Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Warszawie, na podstawie art. 62 ust. 1 *ustawy o NIK*, oczekuje przedstawienia przez Pana Burmistrza, w terminie 14 dni od dnia otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, informacji o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków, bądź o podjętych działaniach na rzecz realizacji wniosków lub przyczynach niepodjęcia takich działań.

Stosownie do art. 61 ust. 1 ustawy o NIK, w terminie 7 dni od dnia otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, przysługuje Panu prawo zgłoszenia na piśmie do dyrektora Delegatury NIK w Warszawie umotywowanych zastrzeżeń w sprawie ocen, uwag i wniosków zawartych w tym wystąpieniu.

W razie zgłoszenia zastrzeżeń, zgodnie z art. 62 ust. 2 ustawy o NIK, termin nadesłania informacji, o którym mowa wyżej, liczy się od dnia otrzymania ostatecznej uchwały właściwej komisji NIK.

⁸ Stan na dzień 30 czerwca 2011 r.